

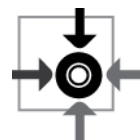
הלכות כשרות

ידע קודם

הלכות כשרות (לפי תכנית הלימודים), כפי שהן מובאות בנספח 1 במדריך זה.

יעדי המשימה

1. **הבנה ופרשנות** – הבנה של אופן קיום הלכות כשרות;
2. **הבנה ופרשנות** – התאמה בין אריזות המזון לתוויות הכשרות;
3. **הבנה ופרשנות** – התאמה בין מאכלים להלכות הכשרות;
4. **הבנה ופרשנות** – סיווג מאכלים לתפריטים כשרים והכנת תעודות כשרות לתפריטים;
5. **ערכים ורלוונטיות** – כתיבת רפלקציה אישית על המשימה.

התנאים לביצוע המשימה

1. עבודה אישית;
2. שני שיעורים רצופים בכיתה.

החומרים לביצוע המשימה

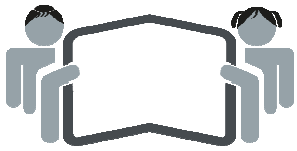

- המשימה לתלמיד 'הלכות כשרות', שבה אמצעי העזר האלה:
1. טבלה שבה התלמידים נדרשים לקשר בין סוגי כשרות ובין מאכלים;
 2. טבלה שבה התלמידים נדרשים לקשר בין מאכלים ובין הלכות כשרות;
 3. הלכות כשרות המנוסחות בלשון המותאמת ללשון התלמידים;
 4. הקטע 'הכנת תפריטים לטיול';
 5. תבניות לתעודות כשרות.

התוצר המצופה מהתלמיד

1. טבלה של סוגי הכשרות – בטבלה זו יקשרו התלמידים בין סוגי כשרות ובין מאכלים;
2. טבלה של הלכות הכשרות – בטבלה זו יקשרו התלמידים בין מאכלים ובין הלכות כשרות;
3. סיווג מאכלים שונים לתפריט ארוחת בוקר ולתפריט ארוחת צהריים, והשלמת תעודות כשרות למאכלים ולארוחות האלה.

מורים יקרים,

מטרת המשימה היא להעריך את הידע של התלמידים בנושא הלכות כשרות באופן חווייתי.

בעידן המודרני המזון נקנה ברובו מוכן, עם חותמת כשרות, ולכן באופן טבעי נחלש הקשר בין הלכות הכשרות ובין הנעשה במטבח הביתי. כבר אין שואלים את הרב על כשרותה של תרנגולת, ובדרך כלל גם אין מפרישים תרומות ומעשרות בבתים. מאחר שהלכות רבות 'מתרחקות' מעולמם של התלמידים, התעורר הצורך במשימה אשר תחבר אותם אל ההלכות הללו: משימה שתעודד הן את רכישת הידע בנוגע להלכה והן את הסקרנות לחקור את כשרות המזון אשר הם אוכלים.

יש לציין שבתחום של סוגי כשרות ואיכותם יש עודף מידע ובלבול במידע. צרכן המזון נתקל במגוון עצום של נותני כשרות ושל כתוביות שלא תמיד נהירים לו: 'כשר', 'כשר למהדרין', 'כשר למהדרין מן המהדרין', 'חלק', 'גלאט', 'בהשגחת הרבנות', 'בהשגחת בד"ץ' 'OU', 'ללא חשש... ועוד.

אחד השלבים במשימה זו הוא הבאת אריזות מזון מהבית שעליהן מצוין הכשר המאכל. הבאת האריזות לכיתה תיצור הזדמנות לתלמידים להכיר מונחים הקשורים לכשרות, לקרוא נוסחים שונים של כשרות ולעמוד על ההבדלים בין נותני הכשרות.

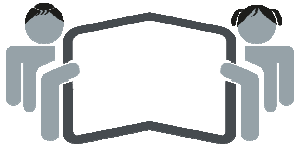
כרקע לדברים חשוב לדעת שבמדינה יש 'חוק איסור הונאה בכשרות'. לפי חוק זה תעודת כשרות ניתנת בסמכות מועצת הרבנות הראשית או בסמכותו של מי שהרבנות הסמיכה אותו לתת תעודות כשרות. רבני הערים והרבנים האזוריים הם 'הזרוע הארוכה' של הרבנות הראשית לישראל, והם אלה הנותנים תעודות כשרות לבתי מזון, לרשתות שיווק ולמפעלים לייצור מזון, העומדים בנוהלי הכשרות שנקבעו על ידי הרבנות הראשית לישראל. כמו כן בהתאם לחוק הבשר, אין לייבא לישראל בשר שאינו כשר, ויבואן המייבא מוצר מזון המסומן כמזון כשר, חייב להציג אישור כשרות לפי החוק. חשיבות המשימה באה לידי ביטוי בקירוב התלמידים ובני ביתם לעולם של כשרות המזון.

פעילות מקדימה

הכנה בבית: יש להנחות את התלמידים להביא לשיעור שלוש-ארבע אריזות של מאכלים כשרים שונים.

הכנה בכיתה: התלמידים יביאו את האריזות לכיתה ויסדרו אותן על שולחן גדול. אם יש כמה אריזות של אותו מוצר, יש להנחות את התלמידים להציג על השולחן רק שתיים מהן. אפשר להיעזר בתמונות של מאכלים (נספח 2) ולצרף לכלל האריזות כדי לגוון את סוגי המאכלים ולוודא כי יש ביטוי לכמה הלכות כשרות במוצרים המונחים על השולחן. מומלץ להביא מלח גס כדי להסביר את המושג 'המלחת בשר'. אין להציג אריזות של מאכלים שאינם כשרים.

בזמן הצגת האריזות בכיתה מומלץ להרחיב את הדיבור על משמעות הכשרות ולהסביר מושגים בתחום הזה המופיעים במשימה: המלחה והדחה של בשר, תרומות ומעשרות וטבל. נוסף על כך מומלץ להסביר את מנהגי הכשרות בעבר ובהווה.

שלב 1 – סוגי כשרות

יעד שלב 1

הבנה ופרשנות – התאמה בין מאכלים להלכות הכשרות

התנאים לביצוע שלב 1

עבודה אישית בכיתה

החומרים לשלב 1

טבלה של סוגי כשרות (עמ' 4 במשימה לתלמיד)

הנחיות להעברת שלב 1

התלמידים ימלאו את הטבלה של סוגי הכשרות. הם יבחרו תשעה מאכלים מבין המאכלים שאריזותיהם או תמונותיהם מונחים על השולחן. לאחר מכן הם יכתבו בטבלה את שמו של כל אחד מהמאכלים שבחרו ליד סוג הכשרות המתאים לו.

הערות:

1. ליד סוג כשרות מסוים יכולים להופיע יותר ממאכל אחד (יש שישה סוגי כשרות וצריך להתאים להם תשעה מאכלים).
2. מאכל מסוים יכול להופיע ליד כמה סוגי כשרות (תבשיל של בשר בקר הוא גם 'בשרי' וגם 'הומלח והודח'; חסה היא גם 'פרווה', גם 'ללא חשש תולעים וחרקים' וגם 'הופרשו תרומות ומעשרות').

התוצר בשלב 1

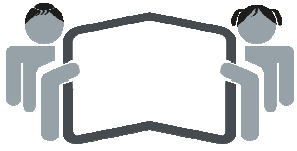

טבלה מלאה של סוגי כשרות

הערכת שלב 1

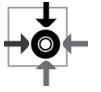
ההערכה תתבצע לפי המחווון לאחר סיום המשימה.

שלב 2 – הלכות כשרות

יעד שלב 2

הבנה ופרשנות – התאמה בין מאכלים להלכות הכשרות

החומרים לשלב 2

1. רשימה של הלכות כשרות (עמ' 5 במשימה לתלמיד);
2. טבלה להשלמת הלכות כשרות (עמ' 6 במשימה לתלמיד).

התנאים לביצוע שלב 2

עבודה אישית בכיתה

הנחיות להעברת שלב 2

התלמידים ימלאו את הטבלת של הלכות כשרות. לשם כך ייעזרו התלמידים ברשימה של הלכות כשרות (עמ' 6 במשימה לתלמיד), ויתאימו בין שם המאכל ובין ההלכה המתאימה לו.

הערות:

1. התלמידים יכולים לצטט את ההלכות כפי שלמדו אותן בכיתה או כפי שהן מופיעות ברשימת ההלכות שבמשימה. גם ניסוח ההלכה בלשון התלמיד יתקבל.
2. התלמידים יכולים לצטט לצד מאכל מסוים כמה הלכות. לדוגמה, חסה מתאימה לתווית 'לא חשש תולעים וחרקים' ולפי לכך יש לצטט את ההלכה בדבר איסור אכילת חרקים היכולים להסתתר בין עלי הירקות. נוסף על כך, בנוגע לחסה אפשר לצטט את ההלכה בדבר תרומות ומעשרות.

התוצר בשלב 2

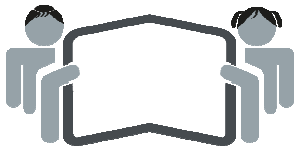

טבלה מלאה של הלכות כשרות

הערכת שלב 2

ההערכה תתבצע לפי המחווון לאחר סיום המשימה.

שלב 3

הכנת תפריטים כשרים לטיול ותעודות כשרות

יעד שלב 3

הבנה ופרשנות – סיווג מאכלים לתפריטים כשרים והכנת תעודות כשרות לתפריטים.

החומרים לשלב 3

1. הלכות כשרות (עמ' 6 במשימה לתלמיד);
2. רשימת המאכלים לטיול ואיור ארגזי המזון (עמ' 7 במשימה לתלמיד);
3. תעודת כשרות לארוחת בוקר ולארוחת צהריים (עמ' 8 במשימה לתלמיד).

התנאים לביצוע שלב 3

עבודה אישית בכיתה

הנחיות להעברת שלב 3

התלמידים יקראו את הקטע על הכנת תפריטים לטיול, יסווגו את המאכלים המופיעים בקטע לארגזים המתאימים (ארוחת בוקר, ארוחת צהריים), וימלאו את תעודות הכשרות למאכלים ולארוחות אלה.

הערות:

1. הציפייה היא שהתלמידים יציעו תפריט חלבי לארוחת בוקר ותפריט בשרי לארוחת צהריים. יש להביא בחשבון שחלק מהמאכלים הם פרווה, לכן הם יכולים להיכלל בשתי הארוחות.
2. בקביעת כשרות המאכלים לטיול אין צורך לעסוק בכל אחד מחומרי הגלם המרכיבים את המאכל, אלא למאכל בשלמותו.
3. יש להנחות את התלמידים להיעזר ברשימה של הלכות הכשרות המופיעה במשימה כדי להשלים את תעודות הכשרות.

התוצר בשלב 3

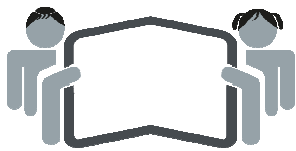

1. התפריטים – איורי הארגזים עם שמות המאכלים;
2. שתי תעודות כשרות מלאות.

הערכת שלב 3

ההערכה תתבצע לפי המחווון לאחר סיום המשימה.

שלב 4 – סיכום אישי

יעד שלב 4

ערכים ורלוונטיות – כתיבת סיכום אישי (רפלקציה) על המשימה

התנאים לביצוע שלב 4

עבודה אישית בבית

החומרים לשלב 4

הנחיות לכתיבת הסיכום האישי (עמ' 9 במשימה לתלמיד)

הנחיות להעברת שלב 4

כל תלמיד יכתוב סיכום אישי (רפלקציה) ויתאר את שלבי העבודה לפי השאלות המנחות בעמ' 9 במשימה לתלמיד. יש להסביר לתלמידים שהם נדרשים לכתוב רק על נושאים שרלוונטיים להם. כמו כן הם יכולים להרחיב את הסיכום ולכתוב על דברים נוספים שלא צוינו במשימה לתלמיד. יש לקרוא את הסיכומים ולהחזיר אותם לתלמידים עם משוב. אין צורך להעריך את הסיכום האישי.

התוצר של שלב 4

סיכום אישי

הערכת שלב 4

אין צורך בהערכה.

סיכום הערכת המשימה "כשרות"

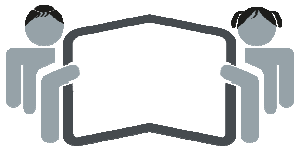
בסיום המשימה המורה יאסוף את דפי המשימה ויעריך את התוצרים לפי המחוון:

1. טבלה של סוגי הכשרות;
2. טבלה של הלכות הכשרות;
3. סיווג מאכלים שונים למאכלי ארוחת בוקר ולמאכלי ארוחת צהריים באיור הארגזים;
4. שתי תעודות כשרות.

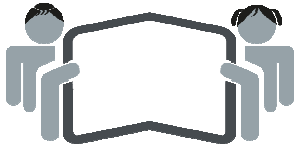

הצעות להרחבת המשימה

אפשר לנצל את אריזות המזון שהובאו לכיתה להפעלת התלמידים בדרכים שונות, לדוגמה: תחרות משגיחי כשרות: מיון האריזות לפי סוגי כשרות; תחרות הכנת תפריטים מהאריזות (תפריט יום הולדת, תפריט סעודת שבת וכדומה); המצאת מתכונים למאכלים כשרים שונים מהמוצרים שהאריזות שלהם על השולחן.

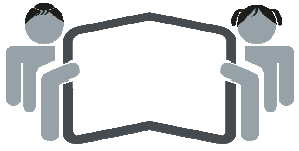

קריטריון	רמת ביצוע		
	מטלה	השגת היעד 6-5	קרוב להשגת היעד 4-3
הבנה ופרשנות: הבנת הדרך שלפיה מקיימים את הלכות הכשרות	הבאת אריזות של מאכלים (פעילות מקדימה)	התלמיד הביא 3 אריזות (או תמונות) של מאכלים כשרים.	התלמיד הביא 2 אריזות (או תמונות) של מאכלים כשרים.
	התאמה בין מאכלים לסוגי הכשרות בטבלה של סוגי הכשרות (שלב 1)	התלמיד התאים 8-9 מאכלים לסוגי הכשרות שלהם.	התלמיד התאים 4-7 מאכלים לסוגי הכשרות שלהם.
	התאמה בין מאכלים להלכות הכשרות בטבלה של הלכות הכשרות (שלב 2)	התלמיד השלים 6-8 הלכות בטבלה.	התלמיד השלים 4-5 הלכות בטבלה.
	סיווג המאכלים למאכלי ארוחת בוקר ולמאכלי ארוחת צהריים; השלמת תעודות הכשרות למאכלים ולארוחות האלה (שלב 3)	התלמיד סיווג 9-10 מאכלים לשתי ארוחות כשרות: 5 מאכלים לארוחה חלבית ו-5 מאכלים לארוחה בשרית.	התלמיד סיווג 6-8 מאכלים לשתי ארוחות כשרות: כמחציתם לארוחה חלבית והיתר לארוחה בשרית.
	התלמיד שגה בסיווג רוב המאכלים לארוחה חלבית ולארוחה בשרית.	התלמיד שגה בהשלמת רוב תעודות הכשרות על אילו ענייני כשרות יש להקפיד ב- 9-10 מאכלים, והסביר מדוע צירופי המזונות בשני התפריטים כשרים.	התלמיד השלים באופן חלקי את תעודות הכשרות: ציין על אילו ענייני כשרות יש להקפיד ב- 6-8 מאכלים, והסביר מדוע צירופי המזונות באחד התפריטים או בשניים מהם כשרים.
בתחילת הדרך 2-1	התלמיד הביא אריזה אחת (או תמונה) של מאכל כשר.	התלמיד הביא 2 אריזות (או תמונה) של מאכלים כשרים.	התלמיד הביא 3 אריזות (או תמונות) של מאכלים כשרים.

נספח 1 – המקורות של הלכות הכשרות

העמודים בספר	הפרק בספר 'הלכה לתלמיד'	הסימן והסעיפים בקיצור שולחן ערוך מקור חיים של הרב חיים דוד הלוי	תת-הנושאים	הנושא הכללי
64–62	יד	קל"ד א–ב	לא תבשל גדי בחלב אמו	כשרות המזון מן החי
83–81	כ	קל"ג ד, ט–יא, כו, לט–מ	איסור אכילת דם	
102–98	כה	מהסידור	ברכת 'שהכל נהיה בדברו'	
97–95	כד	מהסידור	ברכת העץ והאדמה	כשרות המזון מן הצומח
80–78	יט	קל"ב א–ח	תולעים במזון	
105–103	כו	קמ"א	הלכות תרומות ומעשרות	

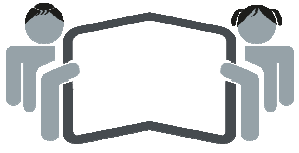
נספח 2 – תמונות של מאכלים

בשר בקר

שניצלוני עוף

שוקולד חלב

נקניקיה מבשר בקר